

No 8
2022

GUGUŞÇUK

UŞAK JURNALI

Sponsor:

Dergi Yurtdışı Türklär hem
Soy Topluluklar Başkanının
hem «Gagauz Dilini Kurtarma»
fondunun finans yardımınan
tiparlandı.

Hazırladı: Güllü Karanfil
Korektor: Elena Karamit
Dizayn: Andrey Bejenar
Resimci: Natalia Kojokari
Natalia Vornikova

Resimnär
www.freepik.com
www.freepng.ru
www.depositphotos.com
saytlarından alındı

İÇİNDEKİLÄR

Sözün Özü.....	3
Bän bu halkın evladıyım.....	4
Ana Dilim.....	5
Güneş Sistemasi.....	6-8
Boyamá.....	9
İleneräk ürenerim.....	10
Ördek hem çekerdek.....	12-14
Çiçekli başça.....	15
Dost.....	16
Ardeycik.....	17
Lelek.....	18
Bil-bil Bülbül.....	19
Ne etişmeer?.....	20
Bir sepet laf.....	21
Labirint.....	22
Krosvord.....	23
Lafet gagauzça!.....	24

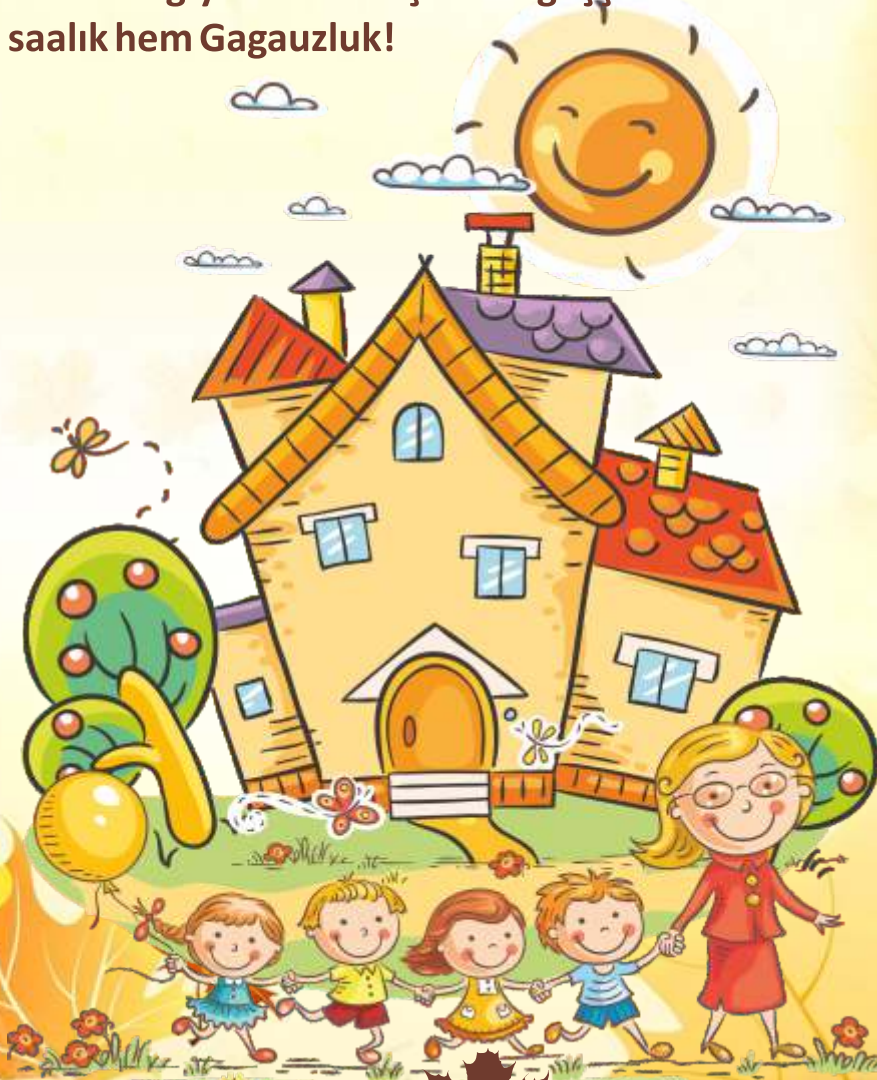
SÖZÜN ÖZÜ

Selâm, benim akıllı dostum!

Te yaz da bitti. Tabiat artık gösterer, ani güz geldi. Genä şkola açtı kapularını sana hem senin şkola arkadaşlarına. İnanêrım, ani sän islää dinnendin, büüdün, ara-sıra kiyat ta okudun, evdekilärlän ana dilindä dä lafettin. Şindi, artık taa kaavi hem taa akıllı, sän ilerledecän üürenmeni.

Guguşçuk ta pek seviner, ani sendä hepsi islää, pek seviner, ani sän evdä yazın taa çok Gagauz dilindä lafettin, çok vitaminni meyvalar idin, güneşlendin, büüdün, taa akıllı hem başarılı oldun.

Vatanını sev, onu koru, zeginneştir, başka halklara tanıt! Evinä, vatanına, bereketä, saygıylan hem sevgiylän saabi çık. Guguşçuk dileer sana saalık hem Gagauzluk!

Bän bu halkın evladıyım

Jurnalın bu bölümündä taa çok ana dilimiz için, vatan için, büyüklerä, bereketä saygı için lafederiz. Büün sä bän sizä iki sevindirici haber vermää isteerim!

Yanvar ayında 3-10 yaş arası uşaklar için «Lafet Gagauzça» yarışması çekedecek! «Ana dilim tatlı bal» feysbuk Facebook sayfasında ananız ya da ürediciniz bu temaylan baalı bilgileri kabledäbilecek.

Yakın zamannarda «Guguşçuk» Bilgi festivali olacek! Birinci olmaa deyni «Guguşçuk» jurnalının hepsi nomerlerini läözüm okuyasın! Baaşılarımız pek gözäl! Birinci sän ol! Hadi, ileri!

EKMECİN YOLU

Olga KILÇIK

Ekmeciin yolu pek uzun, dostum,
Sofraya gelincä — iş läüzım olsun.
Tarlada toomnar güzün ekiler,
Kaarın altında kışın dinnener.

İlkyazın gözäl kalkınêr booday,
Yaayêr yaamurcuk, eşerer dolay.
Yazın bu kırlar altına benzeer,
Büük bereketä insan seviner.

Toplandı ekin, doldu çuvallar,
Şindi dermenä gidecek onnar.
Orada biyaz uncaaz akacek,
Benim anacım hamur yuuracek.

Hamurdan topçaaz tepsiyä koyêr,
Patın üstündä ekmek kabarêr.
Sobada çırpı maliciim yakêr,
Ekmecikleri fırına atêr.

Piştı ekmecik, sıcacık, tüter...
Bim-biyaz hasaylan onnarı örter.
«Tarlacıına git» — stavrozunu yaptı,
Bu gözäl adet eveldän kaldı.

Tatlı ekmecii maliciim kırdı,
Büüceräk parça hepsinä daattı.
Te bölä uzun yol ekmek yapêr.
Bunu bilennär, paasını annêr.

GÜZ GELDİ

Güz geldi bizä,
Sarardı başça.
Yapraklar aaçta
Altına benzär.

Çalmêr türküyü
Küsülü bülbül.
Uçmuş kuşcaazlar,
Yııdamêr gün.

Kısaldı günnär,
Yaamurcuk damnêr.
Şeremet lüzgär,
Yapracı koolêr.

Sän bilersin mi

ARILAR NASIL BAL YAPÊR?

Dostum, sän yazın hesap aldın, olmalı, ani çiçeklerin dolay yanında hep arılar olêr. Sän bilersin mi, ani onnar işleer?

Kuancıklar uçarkan — vizzz-vizzz — ses çıkarêrlar. Onnar her sabaa, evlerindän çıkıp, çiçeklerdän tatlı sucaaz (nektar) toplêrlar. Doyunca, dönerlär evinä da bizä bal yapêrlar. Onnarın evlerinä hotul deeriz. Herbir hotulun var kendi arı kraliçası. Ona mamu dener. Mamunun yanında da binnärlän çalışkan kuancık var.

Kuancıklar, zor duruma düşüncä, kendilerini koruyêrlar. Sän dä onnara sokulma, zerä var nasıl ardından olan iineciinnän saplasınnar. Pek yakêr arıcın iinesi, sora da pek şişer.

Bal pek faydalı bir iyecektir. Ama onu da lääzım enikunu imää. Faydalı işleri dä çok isäk, zararlı var nasıl olsun.

NEÇİN A BUKVASI ALFAVİTTÄ İLK DURÊR?

Günün birindä bukvalar büük şamata kaldırmışlar, erlerindän çıkmışlar, biri-birindän taa pek baarmışlar:

- Neçin A bukvası alfavitimizdä ilk durêr?
- Kırladın onu, kırladın! — baarmış vokallar.
- İstämeeriz sırada durmaa! Karma-karışık olacez! — üüsek seslän sölärmış konsonnar.

— Bän hiç annamêırım, — üfkedän titireräk, demiş T bukvası, — neçin A, angısından çekeder laflar ateş, aalamaa, açlık, acı, läüzım ilk dursun?

— Diilsin dooru, diilsin, — pay tutarak A-dan, demiş D bukvası, — ama ada, alma, armut, ayva gibi «datlı» laflar angı bukavadan çekederlär?

Ama hepsindän pek Ä bukvası baarmış:

— Bän, dostlarım, hiç annamêırım, neçin ilk A da diil Ä? — Beki, te onun için, — kavgayı keseräk demiş A bukvası, — uşaan ilk söledii en ilk laf, A-dan çekeder.

— E, nesoy laf o? — dayanamamış Ä bukvası.

— Agu, — demiş A. — Hem dä bundan kaarä en gözäl, en paalı laf dilimizdä — ana — hep A-dan başlêr.

Bu laflardan sora bukvalar susmuşlar da yavaş-yavaş alfavittä erli-erinä konmuşlar.

Sayfayı hazırladı
Elena KARAMİT

İki kazık durêr yan,
Onnarı baalêêr kolan.
Nesoy bukva, ya sölä,
Var nicä olsun bölä?

Samuyıl Marşak

**Bän çekederim, sän bitir.
Lafı dooru, gözäl uydur.**

Dalcaazlar dolu-dolu,
Sade yaamasın tolu,
Zerä var bizdä umut
Çok imää bu güz ...

A

Pek severim bän meyva —
Gözäl kokulu ...

A

Gökä çıkınca...
Aydınnandı dolay

A

Resimdä var bir hayvan.
Bän bilerim, bu ...

A

Bu aaçta da çok meyva —
Etiştir salt da topla!
Armut diil onnar, ama
Kırmızı, sarı ...

A

Bir, iki, üç, dört, beş —
Tutuştı bizim ...

A

Sölä bana sän, kaç
Yıl büüyêr bu ...

A

Siz dolanın bu daayı —
Orada var büyük ...

A

Elena Karamit

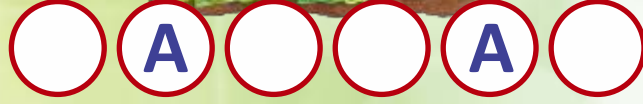

İLENERÄK ÜRENERİM

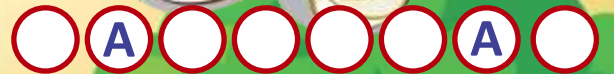
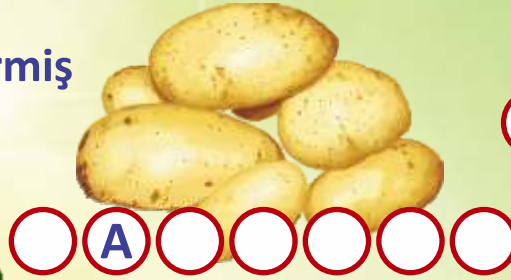
Çöz bilmeyceyi!

Kırda-daada yaşêêr,
Yabanıdan korkêr.
Pek hızlı kaçêr,
Morkvayı sever.

Kırda yaşarmış pek çalışkan bir .
Onun varmış bir aulu. Burada o büüdärmış sade o meyvaları,
zarzavatları, angıların adlarında **A** bukvası var.

Sırala, ne büüdärmış

Söleyişlär

Boşlukların erinä **A** bukvasını koy
da söleyişleri oku.

- Avş□mki üfkeyi s□b□□y□ br□k, □vş□mki işi s□b□□y□ br□km□!
- Ayıy□ b□l d□ttırımışl□r d□ ç□rşid□ k□tr□n d□ k□lm□mış.

Bilmeycelär

Çiçektän çiçää gezer, □□□
Bizä tatlı bal verer. □□□

Bizim evin üstündä □□□
Pita asılı göktä. □□□

Gözsüz, elsiz, □□□□
Ama resimneer. □□□□

Kosti Vasilioglu

Bim-biyaz o, sakallı, □□□□
Pek sever uşakları. □□□□□□

Kışın raat ona heptän —
Brakılêr o imektän.
Parmaanı emer saklı,
Taa yazdan ani ballı.

□□□

Kim bölä çemrek işleer?
Renkleri enileder?
Daaları boyêr biyaz?
Sän bilersin, bu ...

□□□□

Todur Marinoglu

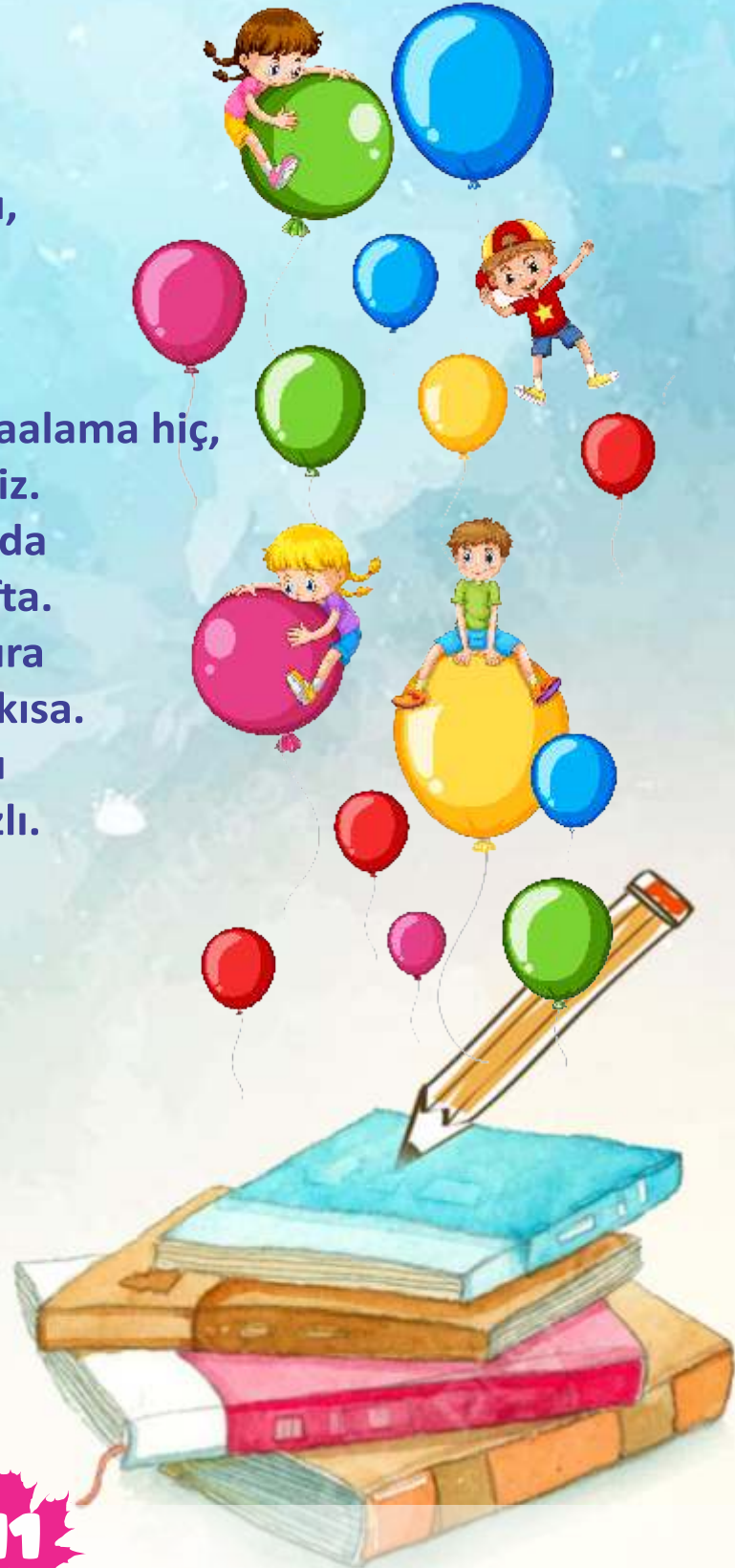
BUKVASININ KISMETİ

«A» uslu gezer daada
Karandaşlan aazında.
Kaybelmiş, aarêêr yolu,
Aalamaa o tutundu.
Tavşamcık tã işitti,
Acaazı tez etişti.

— Sus, — dedi, — aalama hiç,
Na sana birkaç ceviz.
Bir kızçaaz da burada
Kaybeldi geçân hafta.
O baardı pek çok sıra
Bir lafçaaz heptân kısa.
Ozaman onu buldu
Dostları heptân hızlı.

Canavar tã uludu,
Tavşamcık kaçtı saklı.
Korkudan A aaladı,
U sesinã yannaştı.
Yannaşık iki sestân
Düzüldü «AU» birdän.
Bukvalık sesã gitti,
Acaazı buluverdi.
Sarmaşêrlar ikicij,
Bukvalar var hepsicij!

Todur Marinoglu

Sən bilersin mi

Filerin dişləri çox aar.
Sadə bir diş dokuz
kiloyadan çeker.

Milyonlarla ağac böyüyər, neçin anı
sincaplar unudurlar, nereyi
cevizləri, çəkerdəkləri saklədirlər.
En ii başçıvancı sincaptır!

Sütlən beslənən hayvanların
kanı qırmızı, böceklerin sarı,
omarların da maavi rektədir.

Patkannarı gıdıqlarsan -
onnar gülmää bilerlər.

Kör köstebek bir gecədə
300 metralık bir tunel var
nasıl kazsın.

Biyaz ayılar solaktırlar

Krokodillär
becermeerlär
dilini çikarmaa.

Sülük 3 yıl sıravardı
var nasıl uyusun.

Bil bil Bülbül

Hem işleer, hem da bızlêêr,
Gözäl çiçecik aarêêr.
Küçücük hem çalışkan
Bal bizä verän...

Bu hayvan evdä yaşêêr,
Taligaya koşulêr.
İnatlı da var büyük pek,
Malcaazın adı...

Biyaz beniz, uzun ensä,
Patuylan gezer bilä.
Konacam seninnän baas,
Bu kuşa deerlär...

Bu kuş suya seviner,
Sıkça dereyâ isteer.
Baarması da keskin pek,
Ya tanıyın, bu...

Yatacık — onun evi.
Koruyêr saabileri.
Seviner bana o pek,
Bu benim dostum...

Olga Kılçık

KUŞA SEUDALANAN BAYIR

Bir vakit varmış, bir vakit yokmuş. Bir büyük Bayır varmış. O bayırda ne bir aaçcaaz, ne bir derecik varmış. Buradan ne kuşlar uçarmış, ne da hayvannar geçarmış. Bayır sade güneşi hem lüzgeri tanıyarmış. Gecelär da yıldızları siiredärmış. Okadar.

Bir gün bir kuşcaaz, Bayırın üstündän uçarkan, «ineyim biraz tüülerimi paklayayım», demiş. Bayır pek o saat denemiş kuşcaazı da tez laf katmış. — Senin nesoy adın, kuşcaaz? — şaşarak sormuş bayır.

— Benim adım Sevinç, — demiş kuşcaaz.

— Kal burada, gitmä, bän ilk kerä kuş görerim, — yalvarmış Bayır.

— Bän yok nasıl gitmeyim. Burada benim yaşamam için ne su, ne böcecik, ne da otcaaz var. Biz imedään, içmedään yaşayamêêrız.

— Ozaman söz ver, ani ileriya genä gelecän, baari birkaç saatlına.

— Sän läözım biläsin, ani bayırların ömürü bitkisizdir, sonsuzdur, ama kuşların ömürü kısacaktır.

— Pek acı, — içini çekti Bayır. — Hem da pek acı, ani bän seni başka görämeyecäm.

— Kaç bayırların üstündän uçtum, ama hiç biri bana laf katmadı. Sän küsmä, gelän yıla bän gelämesäm da, benim kızım gelecek, onun da adı Sevinç olacak, taa ileriya da kızımın kızı... Öla her ilkyaz sana Sevinç adlı bir kuşcaaz gelecek, türkü çalacak da gidecek.

Ölecä, her yıl bir kuşcaaz konardı Bayıra türkücük çalardı, sıcacık güüdesinnän kucaklardı Bayırı, da ihtär Bayır her kerä deyärdi:

— Kal, burada, Sevinç!

Ama kuşcaaz kalmazdı.

Bir yıl Sevinç genä geldi Bayıra, kondu, selämneşti, türkücünü çalmaa başladı, ama Bayır artk lafedämärdi.

Okadar darsımdan hem sevgidän şişmişti onun kalbi.

— Gitmä, kal, — üzüncü kerä yalvardı Bayır da görüncä, nasıl uzaklaşêr kuşcaaz, onun içindä bişey çatladı, derinnerdän başladı akmaa sular. Bu Bayırın göz yaşlarıydı.

Genä ilkyaz geldi. Sevinç genä kondu Bayıra, çaldı türkücüünü da: «Bän ileriyä genä gelecäm» dedi. Bayır artık lafedämäzdi, sade aalardı. Geçti bir yıl, da Sevincin kızı geldi, onun gagacında bir toomcaaz vardı.

Seläm verdi, ama Bayır hep ölä lafedämäzdi. İki taşın arasına, sucaaz sızan erä, yavru yavaşça braktı toomunu, sarıldı Bayıra, çaldı türkücüünü da uçtu. Toomcaaz incecik kökçeezlerini derinä kolverdi. İleriyä Sevincin kızı geldi da gagacında başka türlü toomcaaz getirdi. İlk ekilän toomcaazdan koca aaçcaaz kaavileşmişti. Eşil yaprakları güneştä yalabıyardı. Artık böceciklär, arılar gelmää başladı. Aaçcaazların kökleri kaavileşti, birär damar gibi kapladı Bayırın çatlamış kalbini. Bayır sansın derin uykuya dalmıştı. Kuşcaazın sesini işitti. Ozaman Bayır topladı kendini da açtı gözlerini, derin bir soluk aldı. Aaçcaazın yan tarafında çiçeklär açmaa başlamış, dolay eşermää, kannanmaa, şennenmää başlamış.

— Bu kerä kalacan mı? —
sormuş genä Bayır.

— Yok, kalamayacam. İleriyä
kızım gelecek, — demiş Sevinç.

Her ilkyaz Sevinç adlı kuşcaaz
hep uurardı, türkücüünü
çalardı, güüdeciinnän sarılardı
da uçaardı ötää dooru.

Çok yıl geçti. Bayır eşillendi.
Derelär taa kuvetli akmaa
başladı. Eşillenän Bayıra
hayvancıklar, böceciklär
uuramaa başladı. Bir ilkyaz
Sevinç genä geldi, gagacında
artık çıbıcaak getirdi. Sevinç en
ilk ekilän toomdan çıkan en
üüsek aaca kondu, raat bir er
buldu, çıbıcaa erleştirdi da
çaladı:

— Bän Sevincim, geldim
burada kalmaa!

Maklerran ELİSä görä.

Tanişalım mı?

Bän bir kediyim! Adım Gümüş. Tüülerim güneştä yalabiyêr, onun için Deniz, benim saabim, adımı Gümüş koymuş. Pek beenerim sokakta gezinmäâ. Daracacık tokatlar üstündä dä gezmäâ benim en sevdiim zanaattır. Kuyruum bana yardım eder tutmaa dengemi. Bıyıklarım sa dolayanda olan predmetlerin uzaklını gösterer. Kuyruumnan bän duygularımı da belli ederim. Saaya-sola kuyruumu sallarsam, demek ki sevinçliyim, mutluyum, raatım. Mutluykan hem da mirr-mirr mirlêêrim. Deerlär, ani benim bu mırlamam, titiremä yaparak, insannarın saalı için faydalıymış. Oynamaa pek beenerim, ama sän çalış kuyruumu hem bıyıklarımı acıtmamaa.

Saabisi olmayan kedilär hem köpeklär dä var sokaklarda. Onnara sıcakta su ver, imäâ ver. Kışın da kuytu er bul.

P. S. Benim için bir masal okumaa istärseydin, şkolanın bibliotekasına git, «Masal Küpü 1» kiyadını istä. Kıyatta «Gümüş hem Deniz» masalını bul. Orada başıma gelän bir olay var. Mutlak oku!

TERS MAAALI LAFLARI YAZ

B Ü ○ K ✕ K ○ Ç Ü K

○ A T ○ I ✕ A C ○

K İ R L İ ✕ ○ ○ ○ İ Z

G E N ○ Ş ✕ ○ A R

Ç İ R K İ ○ ✕ G ○ ○ ○

U Z U ○ ✕ K ○ S ○

○ O L ✕ S ○ K ○

○ İ Y A Z ✕ S ○ ○ A K

BOYAMÁ

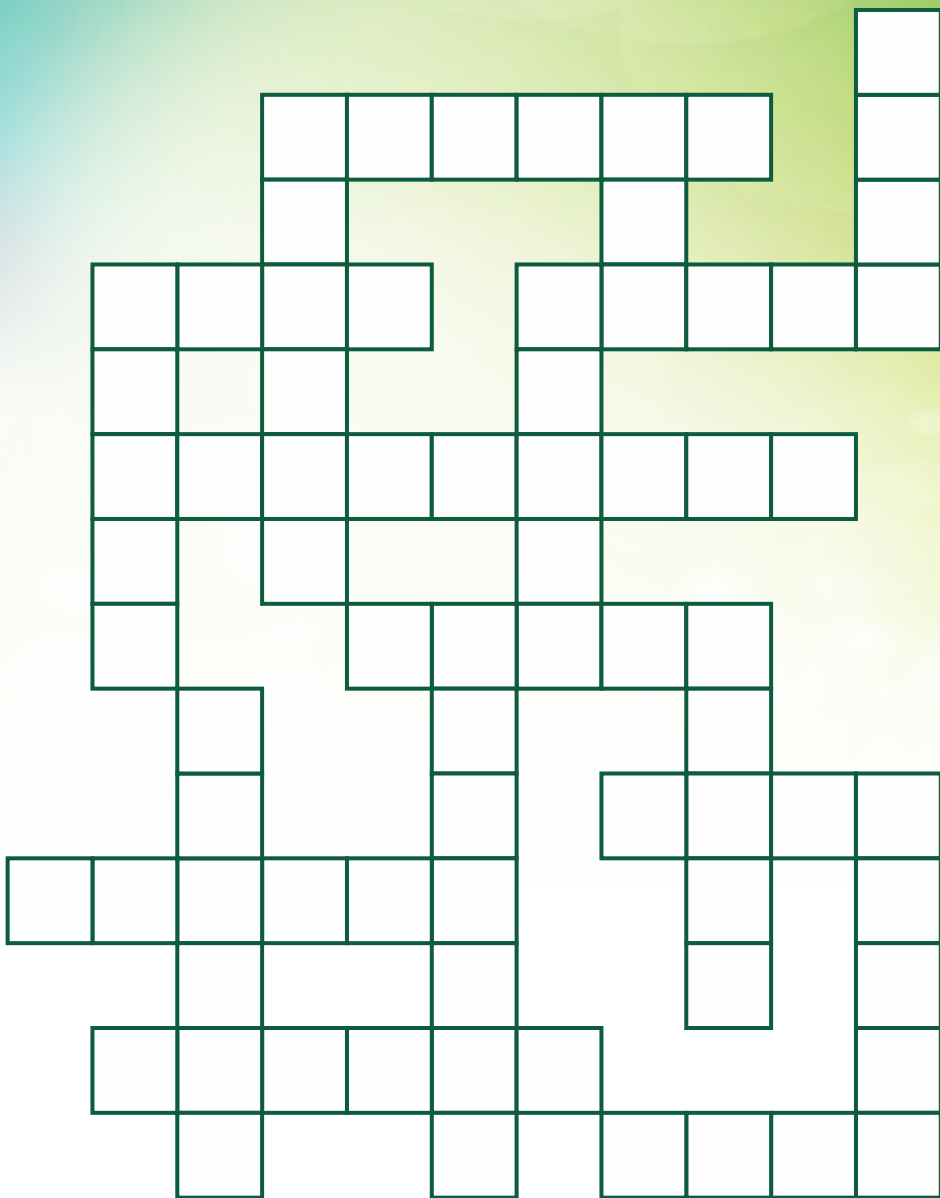
LABIRINT

Весёлая подводная лодка отправилась на поиски сокровищ! Помоги ей отыскать верную дорогу к драгоценному сундуку.

KROSVORD

NE ETIŞMEER!

Bul 10 iisiklik!

LA FET GAGAUZÇA!

Gözäl dostum, bilerim, ani anan hem boban seninnän taa çok rusça lafederlär. Ama bizim öz dilimiz, ana dilimiz Gagauz dili! Dilimiz yaşasın deyni, uşaklar da lääzım lafetsin Ana dilimizdä. Bunu ana-bobalar bilerlär, ama unudêrlar da geçerlär genä rus dilinä.

Evdekilerä sölä, ani dünnedä 300 milion kişi annêêr bizim dilimizi! Ana-bobaların aklına getirmää deyni bu sayfayı enikunuca makazlan kes (yukarda makaz eri var) da yapıştır odanın kapusuna. Annaştık mı? Yaşasın Ana dilimiz!

**ÖNEMNİ
HABER!**

Yakın zamanda «Guguşçuk» festivali olacek! Birinci olmaa deyni «Guguşçuk'un» bütün nomerlerini lääzım okuyasın! Hadi, birinci sän ol! Baaşışlarımız pek gözäl olacek!

ISSN 2587-4144

9 772587 414006 >